

A halálos fáradtságtól szinte roskadozva, a végkimerülés határán áltam már.

A disznócsordát elnyelte a nádas; mindamellett addig nem éreztem jól magam, míg csak a mélyes vízre ki nem tóltam csónakomat s ugyancsak lapátoltam aztán a vizet hazafelé.

Időközben a vihar mind szilajabbá kezdett válni.

Taréjos szegélyű, éjtekete felhők húzódtak fel az ég pereméről, melyek lassanként majdnem elboríták az egész láthatárt, majd egy-egy villám is átcikkázta az eget s tompa dőrej morajlott, hanghullámok zúgtak végig a lápi vizeken.

A visszatetsző fényvillanásban vakító fehéren csillantak meg a röpködő halászmadarak, suhanó sneffek és sirályhadak, melyeknek fülbántó csérogását most teljesen elnyelte a szél zúgó muzsikája.

Igy ment egy darabig; aztán sebes eső következett és csak úgy szakadtak az egek csatornái. A nagy pádi-mentum végkép elborult; de az est is beállt.

Hanem alig egy fél óra múlva elhúzódott a szlapon hegyeken született fürgeteg. Az ég kitisztult s a gyémántsögekkel kivert égbolt alászúrte szelid fényét a csillogó vizekre.

Kilöttem a jelrakétát, mely sárga fénnyel pufogott szét a magasban. A válasz nem késett soká.

* * *

Hosszú évek múltak el e kalandom óta, de ma is élénken emlékezem vissza erre a megrázó mozzanatokban oly dús vadásznapra.

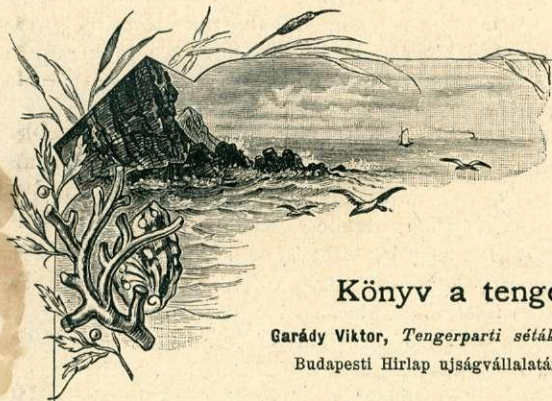
Azóta a lápot végkép megölte a sorvadás és a kócsag is elment jobb hazába . . .

* * *

Azt mondja *Almássy*, ki a romániai vizeken a kócsagtelepeket behatóan tanulmányozta, hogy a kócsagok utolsó órája az Alduna legfélreesőbb mocsaraiban is ütött már. Azok a rabló járatok, melyeket hosszú éveken át a különböző kereskedők nyaranta ezekre a vidékekre intéztek, közvetlenül a kócsagok erős megtizedelésén kívül még más rossz gyümölcsöt is érleltek; felkeltették ugyanis a különben is jókora adag vadászszenvedélyvel bíró lakosságban a kalmár szellemet is. Különösen azok a valóban visszataszító, tollkufarkodást célzó regatták, melyeket *Hodek* és báró *Kalbermatten* intéztek egymás ellen a Dunán s melyek a fészektelepeken való kölcsönös megelőzésből s az azt követő teljes kipusztításból állottak, figyelmessé tették az embereket egy eddig kevés figyelemre méltatott vadászat jövedelmező voltára. Belsőszülöttek, görögök és örmények, kikben ugyancsak meg van az üzérkedési hajlam, felkarolták ezt a jövedelmező kereseti ágat és részint saját vadászokat küldtek a báltákba, részint pedig potom áron azon helyben vásárolták össze a lipovánoktól nemsokára kelendő árúnak felismert dísztollakat. Galaczbán és Brailában az utóbbi időben állítólag oly nagy mennyiségű dísztoll került volna piacra, hogy valóban félek felemlíteni az elejtett darabok számát, nehogy mint hitelt nem érdemlő kerüljek hírbe. Ennek következménye természetesen egyik részről a kócsagok ijesztő mértékben való megfogyatkozása, másrészről pedig az árak tetemes emelkedése volt, úgy hogy a kócsagbőr mai 6—8 franknyi ára csak újabb ingert ad a lipován vadász-szenvedélynek. Hisz eme vidékeken a tavaszi évad alatt a napszám legfeljebb 3 frankot tesz ki. A román kormány ugyan — legalább a mi a külföldiek tollrabló kalóz járatait illeti — néhány év óta úgy segített gyökeresen a bajon, hogy az ismert tollkufároktól,

a kik között levantei görögök, valamint francziák is szerepeltek, egyszer s mindenkorra megvonta a vadászati engedélyt a dunai báltákban és a Dobrudzsában. Ez a rendszabály annál igazoltabbnak tűnik fel, miután a hosszú éveken át tudományos kutatás ürügye alatt intézett rabló-járatok oly sovány tudományos eredményt tudtak felmutatni, hogy az a nagy, a legszabadelvűbb módon nyújtott segélylyel egyáltalában nem állott arányban. Nehezebben sikerülhet azonban saját alattvalóik féktelen rablóvágya elé megfelelő korlátokat állítani és ha a bajon egyáltalában még segíteni lehetne, azt csak a tollkereskedésnek drákói szigorúsággal keresztülviitt felülvizsgálásával lehetne eszközölni a Duna nagyobb kikötővárosaiban. A kócsag káros voltáról az Alduna halászati viszonyainál fogva még ma sem lehet szó, a gyönyörű madarak, melyek manapság már kétségkívül kihaltak az európai vizekből, esztetikus szépsége is kimélésük mellett szól, végre pedig nemzetgazdasági szempontból egyáltalában nem volna képtelen dolog a becses tollhordozóknak rendszeres óvás által szabályozott észszerű kizsákmányolása, különösen azokon a területeken, a hol mindennemű életfeltételeikről bőven van gondoskodva, s a hol csak a szükséges nyugalomról kellene gondoskodni, hogy a kócsagok szaporodhassanak.*)

Lakatos Károly.

Könyv a tengerről.

Garády Viktor, *Tengerparti séták.* (Rákosi Jenő, Budapesti Hírlap újságvállalatának kiadása)

A tenger mellék csodás világa mellett látjuk a szerzőt: Lelke belemerül a szent hangulatba. Korallok ékes palotája körül elterülő szép virágos kert s bűvös tarka-erdők kötik le figyelmét: örök tavasz honol bennük! Virágaik boldogok, — a nyár heve nem hervasztja el őket, az őszi szél nem tépi szét ékes levelüket, a tél dermedése nem borítja rájuk hócsillagokból szőtt teher takaróját. A mélységes tengerfenék e bűbajos virágözöne bár nem áraszt kedves illatot, nem rejteget édes nedűt a kelyhében, nem szállong hímes pillangó fölötte, s a zsongó méhek raja sem zsong körülötte; de hiszen nem is virágok a természet eme bájos gyermekei, csakis az alakjuk emlékeztet bennünket az édes szép virágokra. Állatok, ezek a csalfa vízitünetények, ép oly állatok, akárcsak a mellettük uszkáló hal, vagy a habok felett lebegő halászmadár. Némelyik magán hordja a szívárvány hét színét s tündöklő fényt áraszt, mint a napsugárban ragyogó gyémántkő, holott itt nincs is napsugár és lengé szellő sem játszadozik: örök nyugalom és néma csend honol . . . Ilyen a »Csendélet a tengerben« s ilyenek a »Tenger tündérei« . . . Ez azonban a tengerrel még csak egy csalfa kép, egy tündérrege a múlt kődéből: a tenger nyílt vizében nincs csendélet, ott örök harcz folyik a létért! Sehol a földön nincs oly elkeseredett küzdelem a megélhetésért, mint itt, a vizek e mérhet-

*) *Aquila*, 1898. Nr. 1—3.

len birodalmában: kegyelem, könyörület, irgalom ismeretlen fogalmak itt. »Mors tua: vita mea«. Sok ezer millió élet pusztul el naponta. Sok ezer millió tragédiáról mesélhetnének nekünk a habok... Aki bírja az marja. Ez a közmondás járja a tenger lakói között is. Ott is az erős az úr, ott is az erős győzi le a gyengébbet, itt azonban sokkal több nehézségbe ütközik az eledelszerzés, a tenger lakói csaknem kivétel nélkül húsevő állatok; a húsevő állat pedig természeténél fogva ragadozó és vérengző és ahol a rablás gyilkolás járja, ott az állat élete mindig veszedelemben forog. A melyeknek nincsen meg a védelemre, vagy a támadásra szükséges fegyvere, az rejtkehelyett keres magának s oda búvik, oda menekül az üldözője elől, ahol pedig rejtkehely nem kínálkozik, ott az állat maga épít ilyent... Ezen eszme-szilánkok a könyv nagyszerű jeleneteiben tárulnak elénk. Ilyenek a „Csaták a tengeren“, a „Rákok fejedelme“, az „Ördög a hálóban“, a „Veszedelemes szomszédok“ és „Várak a tengerben“. Az örökkévaló harc a halállal oly régi, mint maga a szerves világ... az ember és állat egyaránt ellenséges indulattal törnek egymás ellen... az erősebbé az élet, a gyengébbé a halál! Látjuk a delfint, amint a habokon játszik, dévajkodva, mint valami szilaj kis csikó, míg nem fegyvertől találva, nagy csobbanással visszahanyatlak: bibor-színt ölt a tenger kék felülete, a vérnyomok után indulva, a sebzett állat most már könnyen hurokra kerül, kivonszolják s íme két kis delfin szökik fel a habokból, mindkettő az elejtett után rohan, megható jelenet: a tehetetlen kis jószágok sehogysem bírnak megválni az anyjuktól s prédául esnek ők is. Ezek a „Vérnyomok a tengerben“. Majd meg szól a „Tengeri pók“-ról. Ez az állat nem is annyira pók — mondja — mint inkább rák. Kemény paizsa van s ennek két oldalán ágazik szét — hosszú éles karmokat viselő — 10 láb. A tenger-fenek mélységes csendjében kerülve az ellenséget, nem törődve senkivel, nem háborgatva senkit, nem ártva senkinek, ott botorkál mindig a tengeri moszatok között óvatosan, nagy szepegve e jámbor teremtménye a tengernek, nem úszik, hanem csak mászik... várja — a tenger sírásója — míg a véletlen szerencse leküld hozzá valami életlen hullát: éles karmaival gödröt ás neki a fővényben, befeketi és befödi apró kavicssal, üres csigaházzal, zöld moszatokkal. Ez a víz éléskamrája... Megragadó természetrajzi képeket tár elénk a kiváló szerző, a „Holtomiglan holtodiglan“, az „Írisz“, a „Hangok a tengeren“, a „Mostoha“, a „Nirvana a tengerben“, a „Bolygó tűzek“ s a „Bujdosó csillagok“ című fejezetekben is, melyeknek mindegyike már külön-külön is képes magával ragadni az emberi képzeletet, abba a titokzatos vízi-világba, amelyről oly sok sejtelmes dolgot mond a rege s a melybe oly gyéren világít még be a tudomány szövétneke.

Megfigyelés.

T. Szerkesztőség! Tordán (Erdélyben) egy ló-istálló gerendás padlóján fecsképar rakott fészket. Hogy szemtelenségük alkalmatlanságot ne okozzon, egy szokásos deszkát szegeztek a fészkek alá. Alig hogy az első két porontyok jól betollasodtak, az öregeknek új szülői örömkre lett kilátásuk. Ámde nem volt hely ahová a nőtény tojásait lerakja. Kapták magukat s nagy hirtelen egy másik fészket építettek és pedig — az első fészkek alá felszegt deszkára oly módon, hogy az új fészkeknek most már csak egy kerék, felül nyitott karimája volt, míg alját a deszka képezte melyet tollal, szőrrel s szénaszállal puhán kipárnáztak. Gyönyörűség volt nézni, hogy a boldog fecske apa nagy kamasz fiaival mily kíváncsian kandikálgatnak le előbbi fészkek ablakából az alattuk kotoló anyácskára. Már az új madárkák is kikeltek, midőn az idősebbek még mindig vissza-vissza szálltak születési helyükre — a kényelmes fészkekbe, hogy ők is részt vegyenek az újabb családi örömkben. Úgy az első, — temesvári — észleletem, midőn t. i. egy kinyíllott tulipánt utánzó vandiszi tménybe rakták a fecskék fészkeiket, mint a mostani, arra mutatnak, hogy a fecskék nem kizárólag a velük született ösztönük szerint rakják szabályos fecskefészkeiket, hanem az adott körülményeket célszerűen felhasználva, tetemes idő és munkamegtakarítással a rendestől egészen eltérően is fészkelnek. Meg vagyok győződve, hogy egy ily felül nyitott fészket — más valahol, a szabadban nem építettek volna. Az istálló és az első fészkek közvetlen közelsége által nyújtott biztonság bírhatta rá az okos kis madárkákat, hogy ily vakmerő ujításra vállalkozzanak.

Dr. Tauffer Jenő.

Intézetünkben legközelebb fiatal uhuk lesznek kaphatók.

Kitűnő angol szuka és szálkás szőrű német vizsla keresztezéséből származó zsemlye-szinű himivarú kölyök kutyák 30 koronájával Czajlik István karczagi gazdasági iskolai igazgatónál, eladatnak.

Egy darab szépen kitömött barna hattyú eladó. Czim a kiadóhivatalban.

FOTO-CZINKOGRAFIAI MŰINTÉZET.

MŰVÉSZETI SOKSZOROSÍTÁSOK.

Clékák folyóiratok, könyvek, árjegyzékek és tudományos művek számára.

Kitűnő kivitelben, legjobb módszerek szerint előállítva.

— Jutányos árak. —

Czim csakis: BUDAPEST, VI. ker., Király-utca 30. szám.

TELEFON: 18—99.

„A TERMÉSZET“ szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, II., Donáti-utca 7. dr. Lendl Adolf intézete.

5999.901. Nyomatott Markovits és Garainál, Budapest, Lázár-utca 18.